

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Ik zal hem een hulp maken...

(Genesis 2:18)

Dat spreekt vanzelf?

„Het is alzoo een scheppingsordinantie, dat de vrouw tot HULPE is van den man. Maar dit sluit dan ook in, dat de leiding, en daarmee het gezag in de gemeenschap tussen man en vrouw, aan den man toekomt, want wie u tot hulpe zal zijn, moet u ondergeschikt wezen; over wie u tot hulpe is, moet gij zeggenschap hebben. Zoo is het ook altijd en overal verstaan.”

En dat is niet mis te verstane taal – opnieuw van W. Geesink (Van 's HEEREN ordinantiën II, pag. 11). Dit was *altijd* de gangbare mening. Wie zich met deze materie bezighoudt loopt uiteraard de kans beticht te worden van humanisme, feminisme, modernisme.

Maar wij zijn a.h.w. „voor-geprogrammeerd” door de traditie. Protestanten hebben óók traditie, erfgoed. Maar ze zijn zo wijs geweest te belijden, dat alle traditie genormeerd wordt door de Schrift (N.G.B. art. 7). Wanneer onjuiste ideeën uit een niet-bijbelse gedachtenwereld ons cultuurpatroon zijn binnengeslopen en zijn geabsorbeerd, dan is het zaak die te ontmaskeren. Hoe? Door opnieuw te trachten met open ogen het evangelie te lezen en dát te absorberen. Maar al te vaak is het denken gevoed en de probleemstelling beïnvloed door de vloek van Gen. 3 : 16 v.v. als ware dat een „scheppingsordinantie”. Zoals Noachs vloek over Cham voor sommigen inhield, dat diens nakomelingen ten eeuwigden dage gedoemd waren slaaf te zijn en te blijven. Ook hier valt de vraag te stellen: moet wat Cham misdeed in mindering gebracht worden op het „in Christus is noch heer noch slaaf”?

God spreekt zelf

In het globale scheppingsverhaal zegt God na elke werkdag: het is goed. Maar in details verteld (Gen. 2 : 4-25) horen we God zeggen: het is *niet* goed... God vindt het niet goed, dat de mens alleen is: niet goed genoeg. En

DOOR
E. R. POSTMA
EINDHOVEN

dan valt het woord „hulp” – een hulp die bij hem past. Stralend kijkt God toe, hoe „de mens” de dieren typeert, karakteriseert, een naam geeft – die mens is zijn glorie. Maar dan volgt ook de constatering, dat die mens voor zichzelf geen hulp vond, die bij hem paste.

Het valt op, dat de verteller de *mannelijke* vorm van het hebreeuwse woord kiest (de vrouwelijke komt in het O.T. iets vaker voor). Ergens lees ik: „de seksuele band en tegenstelling staan dus niet op de voorgrond.” Daar komt bij, dat het woord vaak *de helper* aanduidt; in verschillende gevallen is dat God zelf (bijv. Deut. 33 : 26, Hos. 13 : 9). Terecht merkt iemand op: „Zulk een helper is niet ondergeschikt aan wie geholpen wordt, doch staat hem zelfstandig bij.” En: „Zo wordt de vrouw dus 'naast' de man gesteld (Gen. 3 : 12), de onderschikking komt eerst als een oordeel in 3 : 16).”

Welsprekende naam

En dan: een hulp *die bij hem past*, d.w.z. van gelijk vermogen als de eerste mens. De term komt van een werkwoord dat „zich verheffen” betekent, dus: „dat wat zich vóór iemand verheft”. Iets daarvan komt uit in de Statenvertaling: als tegenover hem. Als Adam ontwaakt uit de diepe

slaap, staat daar Eva tegenover hem, als zijn pendant, zijn tegenhanger, zijn „tegenover”, die aan hem beantwoordt, met hem correspondeert. Gispén (C.O.T. a.l.) stelt voor: wederhelft, een hulp die vlakbij is, die op zijn niveau staat.

Adam zet de naamgeving (typing, karakterisering) dan ook voort: mannin (vgl. het engelse man-woman). En hij noemt als karakteristiek: dit is nu eindelijk been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees: deze zal „mannin” heten, omdat zij uit de man genomen is. Alle nadruk valt op de éénheid. Niet het „anders zijn” staat voorop, maar „de andere”, die zijn vlees en been is. Formeerde God „de mens” en „al het gedierte des velds en al het gevogelte des hemels” uit de aardbodem (2 : 7, 19), deze mannin is „uit de man genomen” – zo vult God het „niet goed dat de mens alleen is” in. Wat Adam tegenover zich ziet, is niet zijn spiegelbeeld (dan ware hij het zelf), maar de andere die één met hem is. Stralend ziet hij zijn glorie glorieus voor zich staan.

Sprekende eenheid

„De vrouw die Gij aan mijn zijde hebt gesteld...” zegt Adam (2 : 12). Inderdaad – Adam is eerst geschapen, daarna Eva. Met volle nadruk op de éénheid van beiden wordt dit ons verteld. Er staat niet: Adam kreeg verstand mee, Eva gevoel. Steeds weer merk je hoe het „eigene” in feite tot „iets anders” wordt gemaakt. Maar juist in Adams eigen karakterisering komt, nog eens, de eenheid naar voren. Hier valt niets te lezen van een „waarde-oordeel” in de zin van meer-minder. Evenmin wordt aan de vrouw een ondergeschikte positie aangewezen ten aanzien van de opdracht: de hof bewerken en bewaren. Of geeft het namen-geven aan Adam een absoluut overwicht? Maar God gebruikte dit „procédé” om nog eens zijn eigen oordeel te

Inhoud

- 169 Ds E. R. Postma,
Ik zal hem een hulp maken... (Gen. 2 : 18)
- 170 Drs H. de Jong,
Meedenken met de Christelijke Gereformeerden
- 170 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 171 J. van de Wetering PMzn,
De tijd, dat de Israëlieten in Egypte gewoond hadden, was 430 jaar.
- 172 D. W. L. Milo,
Het orgel speelt
- 173 Drs P. J. van Kampen,
De weg naar Chalcedon
- 174 Drs H. Hengelaar-Rookmaaker,
Geen knieval voor de duivel

onderstrepen: Adam heeft een hulp, een helper nodig – alléén, zonder een „gegenüber” (een „tegenover”) is hij hulp-behoevend. En daar wordt niet bij gezegd: de vrouw mag en kan niet regeren, leiding geven, onderwijzen (voor de uitleg van die plaatsen in Paulus' brieven zie de artikelen van D. Holwerda, opgenomen in de brochure: De plaats van de vrouw in de gemeente). Fout gaat het pas wanneer de eenheid door een van beiden wordt verbroken – te beginnen in de hof, en daarna als een repeterende breuk. Wat denkt u van Lamechs grootspraak aan het adres van Ada en Zilla? We kunnen gelukkig zijn met een evangelie, dat van vergeving, verzoening en wederherstelling van alle dingen spreekt!

**Administratie-Leersum
maand juni gesloten**

Meedenken met de Christelijke Gereformeerden

Bij mijn weten is er onder ons nog weinig geschreven over de moeiten waarmee onze Christelijke Gereformeerde zuster-kerken de laatste tijd te maken hebben gekregen ter zake van de aanvraag van de abortus-vergunning door het christelijke ziekenhuis 'De Lichtenberg' in Amersfoort. Daar steekt wel een wijze bescheidenheid en een fatsoenlijke terughoudendheid achter.

Het is terecht dat wij niet al te happig zijn ons daarmee te bemoeien. Toch, als de vriendschap tussen de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken iets voorstelt, kan het evenmin overtuigen dat wij helemaal niets van ons laten horen. Al zouden wij alleen maar eens hardop zeggen dat wij voor hen bidden in deze tijd en de Hemelse Vader vragen of zij hun problemen tot een goede oplossing mogen brengen. En dat in een positieve zin, want problemen hebben is voor een kerk geen schande. Immers, het is Gods eer een zaak te verbergen, maar het is der koningen (en der mensen) eer een zaak uit te voren (Spreuken 25 : 2).

—o—

Wat onze Christelijke Gereformeerde broeders en zusters in dezen bezighoudt is ook beslist van een algemene herkenbaarheid en zeker niet af te doen als klein-zielige ruzie-zoekerij. Als toekijkende Nederlands Gereformeerden worden wij trouwens herinnerd aan ons eigen verleden. Wij kunnen enerzijds diegenen uit onze bevriende kerken begrijpen die hun hart vasthouden voor de macht van het nogal nadrukkelijke kerkelijke apparaat dat in werking wordt gesteld om oplossingen te forceren. En anderzijds zijn wij ook met velen van hen bezorgd over de nieuwe hermeneutiek die achter het standpunt van predikanten als ds Harder en dr Rebel werkzaam lijkt.

—o—

Laat ik een en ander toelichten met behulp van mijn eigen verleden. Enige jaren terug had ik een vriendelijk gesprek met de ouderling die als één der voornaamsten de hand gehad heeft in mijn schorsing en afzetting als predikant van Wageningen in 1968. „Weet u, dominé”, zo zei hij, „wij handelden met u omdat wij dachten dat u vrijzinnig zou worden.” Hij was zo eerlijk daaraan toe te voegen dat voor wat

DOOR
H. DE JONG
AMSTERDAM

hem betreft die vrees niet terecht gebleken was. Ik van mijn kant heb toen gezegd dat ik goed kon begrijpen dat die vrees bij hem opgekomen was, maar dat bevreesdheid misschien toch niet de beste kerkelijke raadgeefster is; dat ik overigens van harte met hem blij kon zijn dat de Here mij voor vrijzinnige afglijding bewaard heeft (ik was en ben immers zeer geboeid door de moderne theologie) en dat zelfs de m.i. kromme stok van hun tucht

daar nog een positieve rol in gespeeld heeft.

—o—

Ik weet natuurlijk zeer goed dat ik hier het verhaal doe van mijn persoonlijke verleden en dat anderen uit onze Nederlands Gereformeerde Kerken een heel andere geschiedenis over hun buitenverbandstelling zouden kunnen vertellen waarbij 't woord 'vrijzinnigheid' geheel achterwege zou behoren te blijven. Wij zijn als Nederlands Gereformeerden nu eenmaal langs verschillende conflicten bij elkaar gekomen. (Dat was trouwens bij de eerdere ronde van de vrijmaking ook al het geval!) Maar zó luidt dus mijn verhaal en ik wil 't hier gebruiken. Om mijn kollega's Harder en Rebel, die ik niet ken maar die ik vanuit mijn eigen ontwikkeling zo heel goed kan begrijpen, te waarschuwen.

—o—

Dat kan als onaangenaam eigenwijs worden opgevat, omdat van deze kollega's de een ouder en de ander geleerder is dan ik.

Toch is er een argument dat mij de vrijmoedigheid hiertoe geeft. Van mijn Christelijke Gereformeerde broeders en zusters vind ik dit altijd een van de opvallendste eigenschappen dat ze 'Kuyper' hebben gemist. Dat heeft voor mij iets positiefs en iets negatiefs. Het positieve is dat ze meer sjoego van de vreemdelingschap van de kerk in de wereld hebben en het negatieve hangt daar direkt mee samen: ze zijn zo weltschijnlijk. Als ik het goed zie is de Christelijke Gereformeerde intelligentia nu bezig aan een inhaal-manoeuvre om zich 'Kuyper' alsnog eigen te maken. Welteverstaan die Abraham Kuyper die de gereformeerden geleerd heeft zich vanuit hun standpunt voor de samenleving en haar problemen verantwoordelijk te weten. En als ik 't verder goed zie, gebeurt dat in een zekere gretigheid, uit angst te laat te zullen komen.

—o—

Voor deze angst is ook stellig reden genoeg. En hier spreek ik nu als iemand die niet alleen persoonlijk maar ook kerkelijk in dit onderdeel van het Kuyperia-nisme gepokt en gemazeld is, waaraan ik dan ook mijn vrijmoedigheid om te waarschuwen

Zingen in de kerk

Verwacht in deze „notitie” geen documentatie betreffende de aard en de oorsprong van onze kerkzang. Vorig jaar heeft H. R. S. v. d. Veen er een aantal artikelen over geschreven in „Opbouw”. Dan is verder nog voor menig een bereikbaar het boek van D. W. L. Milo, „Zangers en speellieden” en dominee heeft uiteraard het „Compendium van achtergrond-informatie... bij het liedboek”. Uit zulke boeken en geschriften heb ik begrepen, dat het onjuist is om te denken, dat onze psalmen gedicht zijn op wijsjes van ordinaire volksliedjes. Dat was wél het geval met de eerste psalmberijming in ons taalgebied, de „Souterliedekens”. Psalm 150 uit dat boekje moest, ik noem maar een voorbeeld, gezongen worden op de wijs van „Die bruid en wou niet te bedde” en het laat zich vermoeden dat dit geen verheven lied was. Maar de psalmwijzen van Calvijn, zal ik maar zeggen, in het psalmboek uit Straatsburg en Genève, waren origineel. Wel met verwantschap aan het gregoriaans en andere bekende klanken, maar, zo schreef, meen ik, Milo al, de componist Louis

Pastorale notities

DOOR
A. H. ALGRA
MAASSLUIS

Bourgeois had teveel formaat dan dat hij plagiaat pleegde. Al vond men dat vroeger minder erg dan thans. (Zie Compendium, blz. 10, art. van A. G. Soeting). Zulke dingen lezende krijg ik diep respect voor de gereformeerde kerken van Straatsburg en Genève. Wat een veranderingen met die dominee Calvijn. Om te beginnen moet je zingen en dat hoefde je in de pauselijke kerk niet. Er zullen mannen te over zijn geweest, die gewoon geen zin hadden om in de kerk te zingen. Als je dat nooit gewend bent geweest! Zouden ze toen ook al gezegd hebben: Van mij hoeft het niet? Om dan de kaken op elkaar te houden? Maar Calvijn zette door. En dan te bedenken, dat je zingen moest op totaal nieuwe en onbekende melodieën en met woorden die je nooit eerder gezongen had. Maar het schijnt dat het lukte

met die gemeenten. Wat zijn we dan later moeilijk gaan doen. Ik heb nog wel verzet meegemaakt tegen het „ritmisch” zingen en tegen de 29 gezangen. Het is al weer lang geleden. En bedenk nu eens, dat K. Schilder hoog geëerd is in ons Israël en die sprak in 1927 in een dik boek de banvloek uit over de berijming van 1773. Wie vreesde en beefde voor de Heilige Geest zou geen moment langer vrede kunnen hebben met dat staatscreatuur, dat zich vergrepen heeft aan de psalmen. Wie niet ijverde voor een nieuwe berijming miskende Gods openbaringswoord. In zulke termen schreef Schilder, maar hoe moeilijk doen sommigen afstand van die staatsberijming. Wat kost het hier en daar een strijd of wat vereist het een voorzichtig lavieren om allerlei klippen te omzeilen. Daarom verwonder ik me zo over die kerken in Straatsburg en Genève. Daar konden ze blijkbaar met een geheel schone lei totaal nieuw beginnen, omdat ze van hun voorgangers accepteerden dat het beter kon en dus beter moest. Niet omdat een organist en een dominee hobbyisten zijn op dit gebied, maar omdat je lofzang aan God toch wel goed wezen moet.

ontleen. Is Kuyper nu nog wel zo bruikbaar? Was zijn vooronderstelling niet een samenleving die, zij het ook in kerkelijke zin verkeerd geleid, toch in het burgerlijke nog grotendeels gekerstend was? Wij weten toch hoe die werkelijkheid vandaag afgekalfd is? Het komt mij voor dat onze Christelijke Gereformeerde broeders en zusters juist op het scheiden van de markt voor de Kuypertiaanse erfenis belangstelling beginnen te tonen en dat er voor hen meer reden zou zijn om juist nu op hun traditie van vreemdelingschap in deze wereld terug te vallen of (beter nog) daarbij te blijven. Wij die door het Kuypertianisme zijn heengegaan beginnen tenminste juist nu voor deze traditie van hem meer aandacht te krijgen.

—o—

Wij – en daar bedoel ik dan de Nederlands Gereformeerden en de Vrijgemaakt Gereformeerden mee. Want 't is waar dat 't merendeel van Kuyper's nazaten op zijn spoor voortgaat, en wel op seculariserende wijze. Het wil niet tot hen doordringen dat evangelie en samenleving vandaag de dag snel uit elkaar groeien en dat 't op de duur onmogelijk is voor de kerk om daar halfslachtig tussenin te blijven staan. Men blijft geboeid door de vraag

die Martin Luther King eens zo onder woorden bracht: als de mensen niet langer in het evangelie geloven, wat zou de kerk dan toch nog voor ze kunnen doen? Het antwoord zou moeten luiden: niets. Maar men wil daar niet aan en gaat als gevolg daarvan liever van kompromis tot kompromis steeds voort en springt typerenderwijs alleen nog in de bres voor dingen die ook zonder geloof beaamd kunnen worden.

—o—

Dat men dit doet in de politiek is nog tot daaraantoe. Zij is nu eenmaal de kunst van het haalbare. Ik tenminste vind 't wat betreft het abortus-probleem verdragelijk dat iemand met regeringsverantwoordelijkheid op dit gebied een wet voorstaat die meer ruimte laat dan hij voor eigen christelijk geweten en eigen christelijke levenswandel verantwoord acht. Maar voor evangelie-dienaars ligt dat m.i. toch anders. Als zij óók de weg van het kompromis zouden inslaan, wie moet ons dan nog herinneren aan het gebod Gods? En ook dit: als zij dit zelfs doen op eigen terrein, immers een christelijk ziekenhuis, wat heeft de christelijke organisatie dan nog voor zin?

—o—

Misschien zijn onze vooruitstrevende Christelijke Gereformeerde broeders en zusters ermee geïnd dat hun een waarschuwing tegemoet klinkt vanuit een bevriende kerkgemeenschap waarin uit ervaring het vermoeden geboren is dat het Kuypertianisme zijn tijd gehad heeft en dat we daar terwille van de puurheid van het getuigenis van het evangelie afscheid van moeten nemen. Wie nu nog Kuypertiaan wordt, zal zeer gemakkelijk seculariseren.

En laten dan trouwens ook de kerkelijke 'instanties' van de Christelijke Gereformeerden gewaarschuwd zijn door het voorbeeld van die ouderling dat ik aanhaalde. Want het zou toch echt armzalig zijn als zij later omkijkende zouden moeten zeggen: wij dachten dat jullie vrijzinnig werden. Misschien moeten mijn geachte collega's Harder en Rebel wel een poosje op het randje van de moderne theologie en ethiek lopen om zo tot de ontdekking te komen dat wat zij ter zake voorstaan de oplossing toch niet is. Laten zij intussen krachtig zakelijk tegenspel uit hun kring ontvangen. Maar God behoeft de Christelijke Gereformeerden voor een splitsing, want het schisma ligt ook hier.

Redaktie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redaktie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

blijft de oplossing van een vraagstuk door Schrift met Schrift te vergelijken meestal onbereikbaar.

Zoals we zagen bij het lezen van Ex. 12 : 40 en 41 en daarnaast Gal. 3 : 16 en 17.

Vertalingen

Dr H. W. van Gispén schreef in de K.V. bij de eerstgenoemde verzen het volgende:

„De vertaling der zeventig leest: 'in Egypteland en in het land Kanaän 430 jaar'. Ook de Samaritaanse codex van de Pentateuch leest, evenals sommige handschriften van LXX: 'en de tijden van het wonen der Israëlieten en van hun vaders', terwijl de Sam. codex achter 'Egypte' in vers 40 ook 'in Kanaän' heeft. Zowel LXX als Sam. Pent. laten dus de 430 jaar slaan op het verblijf in Kanaän van Abraham af en in Egypte. Vergelijking met Gen. 12 : 4, 21 : 5, 25 : 26, 47 : 9 leert, dat men dan voor het verblijf der patriarchen in Kanaän 215 jaar en voor dat van de Israëlieten in Egypte 215 jaar krijgt. Dit is voor het verblijf in Egypte, ook blijkens het in vers 37 opgegeven getal, veel te weinig. Gen. 15 : 13 spreekt van 400 jaar in Egypte. Zo ook Hand. 7 : 6. Paulus schijnt in Gal. 3 : 17 de berekening van Sam. Pent. en LXX te volgen, evenals Josephus en vele oude Joodse en Christelijke uitleggers, o.a. Eusebius, Augustinus, Calvijn”.

Jammer dat dr Van Gispén het voorbeeld van Paulus niet heeft gevolgd. Wie kon het nu beter weten dan Paulus, opgeleid aan de voeten van Gamaliël, de vermaarde schriftgeleerde?

Maar we kunnen wel begrijpen, dat vers 37 een onoverkomelijk hindernis was. We lezen daar: „De Israëlieten dan trokken van

De tijd, dat de Israëlieten in Egypte gewoond hadden, was 430 jaar

Deze woorden lezen we in Ex. 12 : 40. Het volgende vers luidt: „En na 430 jaar, juist op de dag af, gingen al de legerscharen des Heren uit het land Egypte”.

Hebben de Israëlieten werkelijk een zo lange periode in dat land vertoefd?

Indien we de toelichting op deze verzen in de diverse verklaringen (o.a. K.V. „Exodus” uitg. 1951 en 1964) lezen, zouden we de vraag – hoewel met enig voorbehoud – vooralsnog bevestigend moeten beantwoorden.

Met enig voorbehoud

Met enig voorbehoud, want er was een moeilijkheid waarvoor nog geen goede verklaring was gevonden. Immers Paulus schreef in Gal. 3 : 16-17: „Nu werden aan Abraham de beloften gedaan...; de wet die 430 jaar later is gekomen...”

Voor Paulus lag het beginpunt van de periode van 430 jaar bij het moment, dat de Here Abraham op 75-jarige leeftijd riep (Gen. 12 : 1-4), en het eindpunt bij de wetgeving. We hebben derhalve 2 schriftgegevens die

DOOR
J. VAN DE WETERING PMzn
POORTUGAAL

niet met elkaar overeenstemmen. Blijkbaar omdat Paulus teruggreep op een oudere tekst dan voor onze huidige vertaling is gebruikt.

Er waren echter belangrijke redenen om het getal 430 in Ex. 12 : 40 en 41 voor het enig mogelijke te houden.

Ds M. R. van den Berg sluit zich hierbij aan. In zijn boek „De Regisseur, de spelers en het grote spel” schrijft hij op blz. 19:

„Tussen het moment waarop God die belofte aan Abraham gaf en het moment waarop die belofte vervuld werd, lag een periode van ruim 600 jaar (nl. een deel van Abrahams leven, het leven van Izaäk, het leven van Jakob, een periode waarin Israël in Egypte niet verdrukt werd, 400 jaar verdrukking en 40 jaar in de woestijn). Ruim 600 jaar: dat is geen kleinigheid”.

In het begin hebben we bij de vraagstelling al laten blijken, dat we geen vrede hebben met een bevestigend antwoord.

We moeten de Bijbel geschikt lezen. Maar is dat altijd mogelijk? Kunnen we bij de bijbelstudie steeds ervan uitgaan, dat we de juiste vertaling voor ons hebben? Indien niet, dan komen we – met de beste wil om de Bijbel geschikt te lezen – niet verder en

Ramses naar Sukkoth, ten getale van ongeveer zeshonderdduizend te voet, alleen de mannen, zonder de kinderen".

Het was immers onmogelijk, dat Jakob en zijn 70 zielen in 215 jaar waren uitgegroeid tot een volk dat zo'n legermacht op de been kon brengen.

'Duizend'

We moeten hierbij in rekening brengen, dat de K.V. „Exodus” 2e herziene druk in 1951 werd uitgegeven. In datzelfde jaar vond Prof. B. Holwerda de oplossing voor het hebreeuwse woord 'duizend' nl. familiegroep, clan en – in militair verband – vendel. Er is in vers 37 aldus sprake van 600 vendels en in totaal van 6 à 7000 mannen. Een aantal dat na een verblijf van 215 jaar in Egypte verklaarbaar is.

„Cijfers zijn niet als zodanig van belang, maar wel is het nuttig om precies inzicht te hebben in de verhoudingen om de Bijbel te begrijpen”. (Prof. Holwerda in een lezing op 13-10-'51 te Rotterdam-C. gehouden).

Wanneer we nu gebruik maken van Paulus' kennis van de oude boekrollen en hetgeen Prof. Holwerda als oplossing voor het getal 'duizend' heeft aangegeven, dan komen we al dichter bij de mogelijkheid Ex. 12 : 37, 40 en 41 in samenhang met Gal. 3 : 16 en 17 geschikt te lezen.

Vers 37

„Daarna trokken de Israëlieten op van Ramses naar Sukkoth, ongeveer 600 vendels, ongerekend de kinderen”.

Vers 40 en 41

„De tijd, dat de Israëlieten in Egypte en Kanaän gewoond hadden was 430 jaar. En na 430 jaar, juist op de dag af, gingen al de legerscharen des Heren uit het land Egypte”.

Uit Paulus' woorden mogen we vernemen wanneer de periode van 430 jaar precies is ingegaan. Het is dan duidelijk dat de patriarchen 215 jaar in Kanaän hebben gewoond. Immers in Gen. 12 : 4 lezen we dat Abraham 75 jaar oud was toen de Here hem riep.

En verder:

Gen. 21 : 5 – Abraham was 100 jaar toen Isaäk werd geboren: 100 – 75	=	25 jaar
Gen. 25 : 26 – Isaäk was 60 jaar toen Esau en Jakob werden geboren		60 jaar
Gen. 47 : 9 – Jakob was 130 jaar toen hij voor Farao stond		130 jaar
		215 jaar

Voor het verblijf van Israël in Egypte rest dan een gelijk aantal jaren.

Het orgel speelt

- De plaatsen zijn vrij, wanneer het orgel gaat spelen.
- De plaatsen moeten bezet zijn, wanneer de kansel gaat spreken.

Niet lang geleden maakte een van onze medewerkers mij er op attent, dat ik wel weer eens over het kerkelijk orgelspel mocht gaan schrijven. Dat zou een mens vergeten als hij er niet aan herinnerd werd. Welnu, graag wil ik mijn zegje doen over wat met het kerkelijk orgelspel samenhangt. En daarbij heb ik niet bijzonder onze organisten op het oog – maar alle kerkgangers, niemand uitgezonderd. Want wat er in en rondom de kerkelijke samenkomst gebeurt is iets, wat de hele gemeente aangaat. Niemand kan zich daar aan onttrekken met de mededeling, dat hij niet muzikaal is aangelegd. Zo iets zou een verwijt aan de Gever van alle goeds inhouden en een vrijbrief pretenderen om kerkelijk ongemaniert te zijn. Wie zou dat nu willen?

Een van mijn beste vrienden, een organist, vond in zijn kerkblad de mededeling: de plaatsen zijn vrij, wanneer het orgel gaat spelen. Hij vond dat een duidelijke uitspraak, al was hij het er niet mee eens. Hij zorgde er voor, dat de gemeente de volgende week in haar kerkblad las: de plaatsen moeten bezet zijn, wanneer de kansel gaat spreken.

Dat laatste gaf meer opschudding dan de eerste mededeling. Waarom? Omdat een kansel waarschijnlijk niet zelf spreken kan; dat zal een predikant wel moeten doen. Welnu – zo bedoelde mijn vriend de organist – het orgel kan ook niet vanzelf spelen; dat moet een organist doen.

Dit even ter inleiding. Wanneer „het orgel speelt” is daar iemand aan het werk; iemand die iets presteert dat voor de hele gemeente bedoeld is. Sterker: dat voor de Heer der kerk bedoeld is. Al zou niemand, zelfs u niet, er naar luisteren – er is Een, die keurend luistert en die ervan gediend wil zijn. Daar houdt de organist rekening mee. U ook?

—o—

Daarmee zitten we op het niveau, dat bij ons onderwerp past. Want het „muzikaal gedeelte van de eredienst” is geen zaakje voor de liefhebber, die toevallig met wat

DOOR
D. W. L. MILO
DALMALLY

muzikaliteit begiftigd is. Zelfs niet voor de muzikale kerkganger, die er graag naar luistert. Het muzikaal gedeelte van de eredienst is een stukje eredienst; is een deel van de wekelijkse ontmoeting van de bruidskerk met haar Heer. Wanneer de gemeente haar lofprijzing opzendt, of haar zonden belijdt, of haar Heiland voor haar noden aanroept, dan vraagt de goede orde van Gods huis dat die zang goed geleid wordt. En dat niet alleen. De Schrift geeft ons tal van aansporingen om die zang te versieren, aan te moedigen, of in passende banen te leiden.

Wanneer is dat begonnen? Want zo oud is het orgel toch niet, dat het al in de oudtestamentische eredienst gebruikt werd? Nee, dat is waar. In de tempeldienst was geen orgel, al hebben psalmberijmers dat orgel wel in psalm 150 ingelast. Maar in de tempeldienst waren wel veel geoefende zangers en geoefende harpspelers, zonen van Levi. Ze werkten bij toerbeurt, ze waren terdege opgeleid en moesten hun kennis blijven ontwikkelen. Daartoe waren ze, zegt de Schrift, vrijgesteld van handenarbeid of broodwinning, want „dag en nacht”, van de morgen tot de avond, deden ze dienst als tempelmuzikanten.

Daarna heeft de kerkzang een ziekelijk leven geleid. In de catacomben en in geheime samenkomsten viel niet veel te zingen. Later wel, toen de kerk in vrijheid en tot aanzien kwam. Maar

toen waren er geschoolde kloosterlingen en jongenskoren – de gemeente moest zwijgen. Die had nog geen deel aan het wekelijks loffoer. Pas na de Reformatie kreeg de gemeente een mondige rol in de kerkzang.

Daar hebben met name Luther en Calvijn voor gezorgd. Luther, die goede, in het gehoor liggende melodieën maakte en liet maken; Luther, die tal van psalmen en andere schriftplaatsen berijmde tot kerkliederen, parafrasen zoals men hier zegt. Ook wenste Luther een kerkkoor, dat de gemeentezang ondersteunde en eventueel afwisselde in oudtestamentische respons. Calvijn ging nog verder. Die dacht niet direct aan een koor – al liet hij de schoolgaande kinderen als motor van de gemeentezang optreden. Maar Calvijn dacht aan de complete psalmbundel, dicht bij de oorspronkelijke tekst staande; op nieuwe wijzen, die op deze woorden gecomponeerd werden. Hij droeg de beste voorzangers van Genève op, de melodieën te maken, de beste dichters om de psalmen te berijmen. Hij instrueerde zijn onderwijzers, hun klas elke week een nieuwe psalm te leren. En wat de kinderen op school leerden en thuis zongen werd door de ouders gretig opgenomen: die wilden de aanstaande Zondag niet achterblijven! Een der eerste kerkvergaderingen, het Convent van Wezel, 1568, aanvaardde de Nederlandse vertaling van Calvijn's Franse psalmbundel. Ook bepaalde dit Convent dat men in de kerkgebouwen „bordekens” moest hangen, die de psalm van de aanstaande week vermeldde.

Het feit dat deze eerste Nederlandse psalmberijming – gemaakt door ds Petrus Datheen – zo gebrekkig was, had een bedenkelijke devaluatie van de kerkzang ten gevolge. Want weliswaar had Datheen van alle regels het aantal noten en lettergrepen gelijkgebreed (hij kon blijkbaar goed tot tien tellen), maar over klemtoon, zeggingskracht en „prosodie” had hij nooit iets gehoord. Tot zijn verontschuldiging merken we op dat Datheen een Waal was, dus een Franssprekend man; en dat de klemtoon in het Frans dikwijls genegeerd werd. En „prosodie”, de samenhang van woord en toon, was in die tijd nog niet in tel.

Toch heeft die gebrekkige psalmzang van Datheen enorm goede effecten gehad. Behalve dat de gemeenten leerden haar partij mee te zingen in het gedurig offer, de cultureel-begaafden begrepen dat dit veel beter moest geschieden. Dat deze zaak de Koning der kerk waard moest

zijn. De dichters begonnen verbeterde psalmberijmingen te maken en te publiceren: in tientallen kwamen ze uit. In 1773 werd een keuze uit de beste drie gemaakt: het boekje dat het tot voor kort volhield en hier en daar nog veeteert, zij het vol onbegrepen en verouderde uitdrukkingen.

En het was in de 17e eeuw Constantijn Huygens, een vooraanstaande figuur, die een prachtig pleidooi schreef om het orgel in dienst te stellen van de gemeentezang. Dat orgel stond lang voor de Reformatie al in de kerk, en het was van hogerhand gespaard tegen de beeldenstorm. Maar het werd gebruikt voor boertige muziek buiten de kerkdiensten: om de burgerij te plezieren wanneer men elkaar ontmoette in het stadscentrum of school voor een regenbui. Vanaf 1637 kreeg het orgel een rol om de schreeuwelijke gemeentezang te ordenen. Dat orgel zorgde er voor, dat men elke regel gelijk begon en gelijk eindigde. Er begon iets van betamelijkeid en goede orde te gloren. Er werden meer en betere orgels gebouwd. Er werd een generatie van kerkorganisten gevormd.

—o—

Maar cultuur staat nooit stil: die streeft naar het hoogste goed. Als zij niet groeit streeft zij niet; als zij niet streeft gaat ze dood. Wanneer we de kerkelijke composities uit het verleden vergelijken met vandaag, dan zien we (uitzonderingen als Sweelinck en Van Noort daargelaten) dat de kerkelijke kunst met sprongen vooruit ging. Sedert 1931 kennen wij in ons land de Gereformeerde Organistenvereniging, die „het muzikale deel van de eredienst” in haar statuten schrijft, die haar leden opwekt tot het bijwonen van maandelijkse vergaderingen en excursies, cursussen en congressen, discussies en uitwisseling van composities mitsgaders onderlinge en opbouwende kritiek.

De kunst waait onze organisten niet aan. Het talent krijgen ze om niet — maar dat talent rendabel maken, dat is hun opgave. Want dat is nu juist wat de Gever van alle goeds verwacht: dat ze met hun talenten woekeren, er rente van maken, het bezit vergroten; alle antikapitalistische gebabbel ten spijt.

Kijk, dat zit er achter wanneer „het orgel speelt”. Daar is een broeder of zuster aan het werk die gestudeerd heeft voor zijn functie en die deze kennis onophoudelijk vergroot. De Schrift

zegt van de oudtestamentische zangers en speellieden dat zij „kundig waren tot hun werk, allen meesters”. Zou dat voor vandaag geen prachtige norm zijn?

En als uw gemeente nu eens niet over een „meester” beschikt — maar het met minder moet doen? Dan is het zo mogelijk nog belangrijker, die organist aan te moedigen, naar hem te luisteren, in wisselwerking met hem te blijven. Afbrekende kritiek vernietigt alles; opbouwende gesprek-

ken maken er iets van. Want — nog eens gezegd — het muzikale deel van de eredienst is geen zaakje voor de muzikale liefhebber, maar is een levensbelang voor elke kerkganger. „Komt nu met zang en roert de snaren, gij volk dat leeft van 's Heeren recht”. „Lieflijk en recht te allen tijde is het onze God ons lied te wijden”. „Hijzelf heeft zijn getrouwe scharen een lofzang in de mond gelegd”. „Meldt de blijde mare bij de klank der snaren, steekt de loftrompet”. „En zo danst in het morgenlicht heel

Gods volk voor zijn aangezicht en slaat de harp en roert de trom in 's Heeren heilgdom”. „Hef, bazuin, uw gouden stem; harp en fluit, verheerlijkt Hem! Cither, cymbel, tamboerijn, laat uw maat de maatslag zijn van Gods ongemeten wezen. Opdat zinge al wat leeft, juiche al wat adem heeft tot Gods eer. Hij zij geprezen”.

Ja, dat staat op hoog niveau nietwaar? Maar nu zijn we dertig eeuwen verder in de tijd en doen we het ook beter?

De weg naar Chalcedon

6. De andere kant

Wat moeten wij dan voor een Middelaar en Verlosser zoeken? Zulk een die een waarachtig en rechtvaardig mens is en nochtans ook sterker dan alle schepselen, dat is, die ook tegelijk waarachtig God is.

Zondag 5, Heidelbergse Catechismus.

Waarachtig God, uit de Vader in eeuwigheid geboren, en ook waarachtig mens, uit de Maagd Maria geboren...”

Ook mens

„Nicea had de beslissing naar de ene zijde gebracht: waarachtig God. Nog tientallen jaren was om dit besluit van het concilie veel gestreden en geleden. Des te benauwender werkte de omgekeerde vraag: kan de Zoon van God werkelijk en volledig mens worden? Kan God, God Zelf in eigen persoon lijden en sterven? Deze vragen lieten de christenen door de eeuwen niet met rust. Ze hebben de Kerk wonden toegebracht, die tot vandaag toe niet geheeld zijn; want vanwege dit artikel zijn er tegenwoordig nog monofysitische en nestoriaanse deelkerken in Egypte, Ethiopië, Syrië en tot Indië toe.”)

Het lijkt wel of je bij de vragen rond Christus' persoon steeds op het scherp van de snede moet ballanceren. Niet teveel naar deze kant, maar ook niet teveel naar die. Of misschien nog wel juist: inderdaad, volledig dit, maar tegelijkertijd óók volledig dat! Hoe gemakkelijk is het niet om met onevenwichtige of ontoereikende antwoorden te komen op de vraag: wat dunkt u van de Christus?

Het is goed hier op te merken dat de aanval van Arius, die tot reactie had dat 'Nicea' Christus tot God verhief (als u dit goed opvat, tenminste), een beklemtoning van zijn menselijkheid was. Daarmee is hij in gezelschap van heel wat twintigste-eeuwse theologen, denk ik. Dat spreekt ons nu kennelijk ook gemakkelijk aan.

DOOR P. J. VAN KAMPEN ZEIST

In de vierde en vijfde eeuw was echter, in elk geval voor heidenen, voor mensen die in Griekse filosofie geschoold waren, een „God in de hemel” geen probleem. Men had zo (officieel) veel goden die hoog en droog in de hemelse gewesten huisden op de top van de berg de Olympus of elders. Ze kwamen wel eens op aarde, toonden zich dan superieur over mensen en waren onsterfelijk. Ze deelden niet in de menselijke situatie. Homerus noemt hen wel de „gemakkelijk levenden”, las ik ergens. God lijdt niet, maar geniet eeuwige zaligheid.

En nu dus die andere suggestie — alsof dus na Nicea een 'koerscorrectie' nodig is en ook het menselijke niet buiten beschouwing mag blijven — de vraag naar zijn mensheid. Naar zijn 'twee naturen’.

Apollinarius

Dan komt eerst een zekere Apollinarius op het toneel. Hij is een partijganger van Athanasius. Ietsje te fanatiek misschien, want hij suggereert dat Christus alléén maar God is. Een duidelijker tegenstelling met Arius valt niet te vinden, maar is zijn visie wel zo gelukkig?

„Het menselijke was enkel het omhulsel, de buitenkant. Wanneer er van vleeswording gesproken wordt, dan moet men dit woord 'vlees' slechts in letterlijke zin opvatten — lijf, lichaam — niet in de omvattende betekenis van het Nieuwe Testament, waar het de totale, verdorven menselijke natuur betekent, die doortrokken is van smart en overgeleverd aan de dood. ...De persoon zelf, het denken, voelen en handelen was alleen maar goddelijk.”)

En wat betekent dat? Dat eigenlijk weer iets te scherp gekoerst wordt in de richting van de Doceten, die Christus tot een schijnmens verklaren. En de vraag is dan: kón Jezus in de woestijn eigenlijk wel zondigen? Is zijn ervaring daar wel op enigerlei wijze iets dat ons tot voorbeeld of norm is gegeven? Gregorius van Nyssa, die die mening bestrijdt, zegt echter dat het probleem van de zonde niet zozeer in het menselijk lichaam als wel in de menselijke geest is gelegen. „Had Christus niet de laatste diepten van de menselijke verlorenheid beleefd, dan zou Hij wel een lichtend voorbeeld kunnen zijn, doch niet bij machte als de helpende Heiland de verloren zondaar tegemoet te treden. Hij maakt levend, en vernietigt door zijn dood de dood. Hij gaat in de Hades maar Hij voert de zielen naar buiten. Hij nam het onze, om het Zijne te geven. Zo werd de natuur van alles gereinigd, doordat het onze werd opgeheven door de onvergankelijke natuur. Hij werd wat wij zijn en Hij heeft door zichzelf het menselijke weer met God verbonden.”)

Het Concilie van Alexandrië, dat door Athanasius werd voorgezeten (een kleiner concilie, uit 362) sprak uit dat Christus een menselijke ziel gehad had; vijftien jaar

later volgde de eerste veroordeling van Apollinarius.

Alexandrië—Antiochië

In zijn voetspoor trad feitelijk Nestorius. En laten we wel zijn: het was zo gemakkelijk om tot eenzijdige uitspraken over Christus te vervallen. Het probleem was alleen dat met alle terecht weggegooid badwater soms meer dan een enkel kind verdween.

Nestorius, een man die aan het begin staat van een afscheidingsbeweging die nooit meer tot de „Algemene Kerk” is teruggekeerd, had zijn opleiding in Antiochië ontvangen. Zijn voorname bestrijder was een man uit Alexandrië, Cyrillus.

Beide gegevens zijn van belang. Op de achtergrond moet men de rivaliteit zien die bestond tussen een paar van de oudste, grootste en beroemdste christelijke kerken. Zowel in Alexandrië, waar men Marcus als stichter aanvoerde, als in Antiochië in Syrië, waar men Paulus als stichter had, kende de kerk een grote en invloedrijke school. Waar echter in Alexandrië de nadruk op Christus' godheid werd gelegd, waren de mannen uit Antiochië veel

meer geneigd ook zijn menselijke kant te benadrukken. Voor alle duidelijkheid zij vermeld dat in die vroege eeuwen noch het een noch het ander per se onrechtzinnig was. Het leidde echter wel tot strijd. En die strijd leidde weer tot een duidelijke(r) afbakening van de Christologie.

Nestorius

Nestorius die een rechtzinnig bisschop leek (en volgens sommigen ook echt was; hij werd volgens die visie onjuist bejegend en verkeerd voorgesteld) werd patriarch van de rijkshoofdstad Constantinopel. En die benoeming had zo zijn gevolgen. Want los van al het andere lijkt Nestorius een bijzonder ontactische man te zijn geweest – als onhandigheid een charisma was had hij dat in hoge mate kunnen claimen! Echternach velt dit oordeel: „Eigenlijk behoorde hij tot de gematigde vleugel. Hij was geen scherp denker; wel was hij een lawaaiig en onhandig type. Dat werd hem noodlottig.”

De ellende (nauwelijks een te zwaar woord) begon, toen hij in aanvaring kwam met de mensen van zijn nieuwe bisdom. In Constantinopel was men gewoon de

Maagd Maria 'Theotokos', Moeder Gods, te noemen. „In naam van het rationalisme van de school van Antiochië protesteerde Nestorius hiertegen. Maria heeft Jezus ter wereld gebracht en niet God. Want de goddelijke natuur kan noch geboren worden noch sterven. Zij kan ook niet aan een kruis hangen. Zijn eigen suggestie: noem Maria de Moeder van Jezus, of Antropotokos, „moeder van de Mens”. Eventueel mag je haar „Christotokos”, Moeder van Christus, noemen. Alleen mag je haar niet noemen „Theotokos”, Moeder Gods. Want dat kan helemaal niet. En zo begon er – officieel in een strijd over de naam van de Maagd – een hevige twist over Christus' wezen. Iedereen vocht tegen iedereen. De diverse formuleringen vlogen door de lucht in een in toenemende mate verwarrend strijdtooneel. Antiochië tegen Alexandrië, een goddelijke Jezus tegenover een meer menselijke. En daarbij een luidruchtige en blunderende patriarch. Wat een recept voor rampspoed!

(wordt vervolgd)

Noten

Echternach. **Kerkvaders, Kettters en Concilies**, Amsterdam, 1965. p.p. 150, 152, 153, 155.

woordt hierop: „Wat nu het eten van offervlees betreft, wij weten, dat er geen afgod in de wereld bestaat en dat er geen God is dan Eén. Want al zijn er ook zogenaamde goden, hetzij in de hemel, hetzij op de aarde – en werkelijk zijn er goden in menigte en heren in menigte – voor ons nochtans is er maar één God, de Vader, uit wie alle dingen zijn en tot wie wij zijn, en één Here, Jezus Christus, door wie alle dingen zijn en wij door Hem”.

Er zijn goden in menigte, maar er is maar één God, de Schepper. Bovendien zijn alle dingen „door Jezus Christus”, wat inhoudt dat Christus de met de zondeval door het kwaad aangetaste wereld door Zijn kruisdood weer met Zich verzoend heeft (Col. 1:20). Elders staat het zo: „Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels verbreken zou” (1 Joh. 3:8). Ook wij zijn „door Christus”, zegt het slot van de geciteerde passage, waar aan toegevoegd kan worden: „wij zijn uit God, wij hebben hen (de wereldgeesten) overwonnen, want Hij die in ons is, is meerder dan die in de wereld is” (1 Joh. 4:4).

Vrijmoedigheid

Deze verzen spreken klare taal: de duivel heeft niet zo maar macht over ons. We kunnen vrijmoedig in deze wereld rondwandelen. Dat is dan ook Paulus' conclusie: Al wat in de vleeshal te koop is, moogt gij eten, zonder navraag te doen uit gewetensbezwaar, want de aarde en haar volheid is des Heren” (1 Cor. 10:25, 26). We mogen in volle vrijheid gebruik maken en genieten van alles wat deze schepping ons biedt, want alles is van oorsprong goede scheppingsgave van God.

Voor al het tot nu toe gezegde geldt echter één groot voorbehoud, namelijk dat we er wel op uit moeten zijn om God met heel ons hart te dienen. Daarom zegt Paulus ook met betrekking tot het offervlees: ontvlucht de afgoderij, doe niet mee met het dienen van afgoden (zie 1 Cor. 10:14-22). M.a.w. we zijn totaal op de verkeerde weg als we het offervlees zouden eten met de intentie om die afgod te eren. Dan is het wel taboe. Maar hebben we die gezindheid niet, dan staat het ons vrij om het te eten en hoeven we niet bang te zijn voor de valstrikken van de duivel. Voorop staat dat we in de omgang met de wereld om ons heen gericht zijn op God, op het goede en niet op het kwade, dat wil zeggen dat we bezig zijn onder dankzegging en ter ere Gods (1 Cor. 10:30, 31).

Alvorens de brug te slaan van deze bijbelpassages naar de pop-

Geen knieval voor de duivel

Bijbelstudie n.a.v. het backward-masking van duivelse teksten in popmuziek

Heksenjachten zijn de wereld nog niet uit. Dit keer zijn satanisch besmette platen het slachtoffer. Een Amerikaans onderzoek bracht aan het licht dat sommige popgroepen door middel van een vermommingstechniek teksten uit de sfeer van de duivelsverering verbergen in hun muziek. Deze teksten zijn alleen herkenbaar als je de platen achterstevoren af luistert, maar onderbewust zouden ze toch werken en de luisteraar aanzetten tot depressie, wanhoop en (zelf)destruktie.

De cassette van Stichting Moria over dit onderwerp maakt voldoende hard dat we inderdaad te doen hebben met opzettelijk occulte boodschappen. Teksten als 'I love Beelzubul' of 'He is the nasty one, Christ you are infernal. Everyone who has the mark (van het beest) on him lives' liegen er niet om. Dit gaat verder dan een onschuldige grap. De conclusie van Stichting Moria vindt er geen doekjes om: weg met die vergiftigde rommel. De meeste reacties in de pers doen niet veel meer dan deze hetze tegen de pop een beetje belachelijk maken, maar echte argumenten tegen de vermoedde kwalijke werking worden niet aangedragen.

Mijn eerste reactie was liever te voorzichtig te zijn dan overgeleverd aan duistere krachten. Een

DOOR M. HENGELAAR- ROOKMAKER ECK EN WIEL

gewaarschuwd mens telt voor twee. De duivel bestaat en we moeten zijn macht niet onderschatten. Toch bevredigde me dat niet. Ik ging me afvragen wat voor weg de Bijbel ons wijst ten aanzien van dit soort satanische hinderlagen. We zijn met het wetenschappelijke denken het zicht op de duivel zo zeer verloren, dat ons het bijbelse spreken over de werkwijze en de macht van de duivel niet meer duidelijk voor ogen staat. Het bijbelse antwoord kan echter geruststellend

en bevrijdend werken. Er blijkt onnodig angst gezaaid.

Maar één God

De Bijbel laat geen enkele twijfel bestaan over de begrensde reikwijdte van de macht van de Satan. Nergens wordt gezegd dat we, als we God zoeken, bang moeten zijn voor de duivel, voor afgoden of machten. De Bijbel maant niet eens tot voorzichtigheid, maar wijst de duivel zonder pardon zijn plaats.

In Coll. 1:16 lezen we dat alle dingen, die in de hemelen en op de aarde zijn, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten door en tot Hem geschapen zijn. Ook de machten van de duisternis moeten voor hun Schepper buigen. Aan de hand van 1 Cor. 8:4-6 kunnen we verder uitwerken wat deze ondergeschiktheid van de kwade machten voor ons betekent in de omgang met door duivelsverering besmette zaken. Deze verzen stammen uit de context van het toenmalige meningsverschil over het eten van het vlees van afgodenoffers. De vrees bestond dat men door het eten van dit vlees meegesleurd werd in de afgodendienst. Paulus ant-

muziek, wil ik nog twee teksten noemen, die de reeds geciteerde verzen aanvullen en bevestigen. Als eerste: „Onderwerpt u dus aan God, maar biedt weerstand aan de duivel en hij zal u vlieden” (Jac. 4:7). Ten tweede Lucas 10:19: „Zie, Ik heb u macht gegeven om op slangen en schorpioenen te treden en tegen de gehele legermacht van de vijand, en niets zal u enig kwaad doen”.

Een karikatuur-duivel

Ten aanzien van de omkeertech- niek in de popmuziek mogen we de bijbelse lijn doortrekken en concluderen dat een christen niets van een dergelijke aanval in de rug hoeft te vrezen. Onzeker- heid omtrent de mogelijke wer- king van dit omkeerprocédé komt voort uit een karikatuur- beeld van de duivel, waarbij enerzijds zijn macht wordt over- schat, maar anderzijds de subtili- teit van zijn werkwijze wordt onderschat.

Tegen een overschatting kunnen we op bijbelse gronden inbrengen dat de duivel het in deze wereld niet voor het zeggen heeft. Bovendien kan hij de mens door onderhuidse beïnvloeding niet zo maar als een marionet naar zijn pijpen laten dansen. Evenals God kan ook Satan niet heen om de vrijheid van de mens, wat wil zeggen dat de mens zelf keuzes maakt en dus bewust kan kiezen tegen de dui- vel en zijn invloedssfeer.

We onderschatten anderzijds zijn werk als we menen dat we met het vingertje kunnen wijzen naar de popmuziek als specifiek werk- terrein van de duivel. Alsof je hem buiten de deur zou kunnen houden door je popplaten te vernietigen. We moeten veel meer beducht zijn voor zijn alledaagse, subtiële en geniepige intriges, die verderf zaaien op alle terreinen van het leven, net zo goed in de klassieke muziek als in de popmuziek, ja zelfs in lofprij- zingsmuziek. Net zo goed in een romantisch liefdesliedje, dat liegt

tegen de waarheid door een zoe- tige vertekening van de liefde, als in de heavy metal met zijn uitgesproken duivelsteksten. Overal waar de waarheid en Gods wil met de mens geweld worden aangedaan, heeft de dui- vel zijn werk gedaan en ligt hij op de loer met zijn verzoeken. Overal en altijd moeten we attent zijn op zijn invloed. Wat betreft de popmuziek is het veel belang- rijker ons te wapenen tegen openlijke leugens en verzoeken- gen dan bang te zijn voor een onderbewuste beïnvloeding door verborgen teksten.

Reserves inbouwen

We weten dat ook op het brede werkterrein van heel ons leven de duivel niet zal kunnen zege- vieren, maar dat vraagt wel om onderkenning van zijn werk, om strijd en veel verzoenende ge- nade. Bij de ouderen en bij de kerk leeft vaak de angst dat hun kinderen het grote en diverse aanbod aan popmuziek niet kri- tisch genoeg zullen bekijken en daardoor op het verkeerde pad zullen geraken.

Het mag ouderen tot troost zijn dat jongeren zich vaak helemaal niet bewust zijn van al de kwade ideeën die achter de muziek ste- ken, laat staan daar naar op zoek zijn. Ze vinden in popmuziek veeleer luistergenot, gezelligheid en ontspanning, bovenal een eigen taal, die hen samenbindt (zij het in groepen) en hun een identiteit verschaft. Ze moeten zich immers langzaam loswaken van hun ouders en zijn daarom op een eigen ontdekkingsreis van de wereld en hun eigen ik.

Dat is uitgelopen op een gene- ratiekloof. Zo'n kloof blijft al- leen gehandhaafd als er geen brug wordt geslagen. Het is aan de ouders en de (jeugdleiders van de) kerk om te werken aan een overbrugging: om begrip op te bouwen voor de jongeren, ken- nis te nemen van hun cultuur, zich in te leven en mee te den- ken. Vooral dit laatste is belang-

rijk. Willen we dat jongeren on- derscheidingsvermogen en ver- antwoordelijkheidszin opbou- wen, dan zullen we ze moeten begeleiden. Anders zijn ze aan de wolven overgeleverd. Het leidt tot niets om de jeugd het luisteren naar popmuziek te ver- bieden. Dat druist ook in tegen de vrijheid, die God voor de mens gewild heeft (zie o.a. Ga- laten 5:1). Maar jongeren moe- ten wel leren en er mee bezig zijn deze vrijheid op goede ma- nier te hanteren. Als ouderen zelf eens hun oor te luister leg- gen in de wereld van de pop- muziek, dan zullen ze ontdekken dat lang niet alle pop even slecht en verderfelijk is. Dat er zelfs positieve en opbouwende muziek onder is.

Christelijke jongeren zouden op zoek moeten zijn naar die mu- ziek, die overeenstemt met hun christelijke levensvisie, hetzij uit het christelijke, hetzij uit het we- reldlijke kamp. Dat vraagt om het inbouwen van reserves tegen onbijbels gedachtengoed en nee kunnen zeggen tegen muziek die een verkeerde invloed heeft. Ieder moet voor zich bepaalde muziek kunnen laten liggen, als deze hem of haar onrustig, agres- sief of depressief maakt of hem tot gevangene maakt van seksuele verlangens. Anderzijds vraagt dit om speurzin naar het goede. Te denken valt aan Bob Dylan, Bruce Cockburn, T-Bone Burnett of U2 of ook aan de meer expli- ciet christelijke gospel-rock. Ge- lukkig doen steeds meer christe- nen van zich horen in de pop- cultuur. Ze geven gehoor aan hun roeping om het zout der aar- de te zijn, in de wereld van de ontspannende muziek, juist daar waar de duivel reeds veel terrein voor zich gewonnen heeft.

Maart 1985.

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Katwijk

Per 1-6-1985 is het scribaat ge- vestigd bij de heer R. R. Rouke- ma, Regulus 8, 2221 MS Katwijk. Tel. 01718-22481.

Ned. Geref. Kerk van Leerdam

(Adreswijziging) – Het adres der kerk luidt: Postbus 165, 4141 AD Leerdam.

Vakantiegangers in Zuid- Limburg

Als u deze zomer met vakantie in Zuid-Limburg verblijft, bent u hartelijk welkom in de diensten van de Ned. Geref. Kerk te Maastricht.

Administratie

Administratie-adres:
Postbus 84.
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

f 47,— per jaar of f 25,— per halfjaar.
Voor studenten f 38,— p. jaar.
Buitenland f 55,— per jaar of f 70,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct. per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”
Nooitgedacht 3
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

De diensten beginnen om 9.30 en 17.00 uur en worden gehouden in de Waalse Kerk, St. Pieter- straat 6 te Maastricht.

Elke zondag is er kinderneven- dienst en oppas voor de aller- kleinsten.

Na iedere morgendienst bent u welkom in de achterzaal van on- ze kerk voor een kop koffie (en/ of limonade).

Korte routebeschrijving: Vanuit de richting Vaals-Gulpen: bor- den richting 'centrum' volgen (N278), dadelijk na het passeren van de Maas, nog op de (Kenne- dy)-brug, bij ANWB-bord cen- trum via een 'krul' afdalen naar de begane grond. Vierbaansweg oversteken. Daarna naar rechts. Auto parkeren bij de poort. Weg lopend vervolgen. Einde weg rechts = St. Pieterstraat. Kerk na 50 m. aan uw linkerhand.

Komende over autoweg uit de richting Luik: Afslag Maastricht (N278). Na het passeren van de Maas: zie boven.

Vanaf de autoweg in het Noor- den: na het zesde verkeerslicht (ca. 1,5 km) bord centrum vol- gen. Na het passeren van de Maas: zie hierboven.

Barokmuziek uit Maastricht

Zoals u misschien weet, mogen we ons verheugen in het bezit van de pas gerestaureerde Waal- se Kerk in Maastricht (1732). Vorig jaar juli hebben we haar (door de omstandigheden ge- dwongen) overgenomen van de Waalse Gemeente, die zichzelf

Redactie ontving

Dr H. A. Hofman, Constantijn Huygens – Schets van het veel- zijdig leven en werk van een op- merkelijk man uit de zeventiende eeuw. 47 blz., f 7,90; uitg. Wil- lem de Zwijgerstichting, Apel- doorn.

Nel Benschop, Hemelhoog en aardediep: Gedichten, 47 brz., f 9,90; uitg. J. H. Kok, Kampen.

De Civitate, verenigingsblad van de CSFR, themanummer over Apologetiek; 80 blz., f 8,55, te

bestellen door overmaking van dit bedrag op gironr. 3073492 t.n.v. fiscus De Civitate te Schip- luiden.

E. Stanley Jones, Zelf-overwin- ning door overgave. Met woord vooraf door dr H. Berkhof; 105 blz., f 15,90; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Dr A. Noordegraaf, Ethiek en reageerbuisbevruchting – Wor- dend leven in discussie; 57 blz., f 12,90; uitg. Kok, Kampen.

D. J. Hoens e.a., Inleiding tot de studie van godsdiensten; 253 blz., f 35,—; Kok, Kampen.

ophief, voor de symbolische som van f 1.-.

In deze kerk staat een prachtig orgel (1739). Volgens kenners een uniek instrument en een van de mooiste barokorgels van ons land. Het is dan ook één van de 5 concertorgels van Maastricht. Dit orgel was dringend aan restauratie toe. Uiteraard hadden (en hebben) we daarvoor het geld niet. Toch is het orgel het alleszins waard, zowel in muzikaal als in cultureel opzicht. Daarom besloten we tot het uitbrengen van een grammofoonplaat met barokmuziek op ons (inmiddels gerestaureerde) orgel.

Opbouw
wil
meer...
...abonnees!

Is uw
Zoon
Dochter
Familie
Vriendin
zelf al
geabonneerd
?

Meer voor Opbouw

○ kennismakingsnummers
○ abonnement

Naam
Adres
Postcode en plaats
Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder post-
zegel) Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum

Zo kunt u allemaal met ons meegenieten van dit prachtige instrument.

Met de opbrengst van deze actie hopen we de restauratie te bekostigen.

Met wat er eventueel over is kan een fonds gevormd worden, waaruit we te zijner tijd enige aanpassingen van het kerkinterieur kunnen bekostigen.

Iedereen, die in de winter wel eens bij ons in de kerk is geweest, weet dat de verwarming echt een probleem is.

Het aardige is, dat deze actie ons tevens gelegenheid geeft om als kerk naar buiten te treden in Maastricht.

Op deze plaat, 'Barokmuziek uit Maastricht', speelt onze organiste J. Smelik-den Hollander werken van o.m. Bach, Pachelbel en Stanley.

Ook het hoesontwerp is van een lid van onze gemeente: Riet Luiten, zodat het met recht een 'eigen produktie' genoemd mag worden.

De plaat kost f 17,50. Te bestellen door overmaking van f 17,50 + f 5,- portokosten op giro 4739306 t.n.v. J. Smelik-den Hollander.

Zomerkampen in de Kempen

Ieder jaar wordt door de Ned. Geref. Kerk van Eindhoven een tweetal zomerkampen georganiseerd voor jongelui van 12-15 jaar ('kleine kamp') en 15-18 jaar ('grote kamp'). Ook dit jaar zijn de kampen weer in het hartje van de Brabantse Kempen, dichtbij het dorpje Steensel. Het kleine kamp is van 10-17 augustus, het grote van 17-24 augustus. Ingrediënten van beide weken zijn bijbelstudie, sport en (bos)spel, volksdansen, zwemmen en nog heel wat andere (ont)spannende, gezellige en leuke activiteiten. De kosten zullen ± f 125,- bedragen. Heb je zin om mee te gaan of wil je wat meer weten, bel dan even naar:

- Geert de Heer, tel. 040-124750 (kleine kamp)
- Wil Ferwerda, tel. 040-415357 (grote kamp)

Uit breder kring

Christen studentenorganisaties

Misschien nog nagenietend van je examenfeest of met een vakantie in het vooruitzicht, staat het nieuwe cursusjaar nog ver van je af. Straks in september zit je echter supergeconcentreerd in de collegebanken en ben je gestart met een nieuwe studie. Dan begint een nieuwe episode in je leven die je met anderen intens

wilt beleven. Dat kan in een studentenorganisatie.

In alle universiteitssteden en veel plaatsen met HBO-opleidingen zijn er christelijke studentenorganisaties waarbij het geloof in Jezus Christus centraal staat. Dit laatste komt ondermeer tot uitdrukking in: Bijbel- en studiekringen, lezingen, weekenden, evangelisatiewerk en andere vormende en ontspannende activiteiten. En... ook jij kunt je aansluiten bij één van de volgende verenigingen of groepen. *Alpha* heeft kringen in een aantal HBO-steden. *C.S.F.R.* is een studentenvereniging met dispuuten in zeven plaatsen, wier grondslag bestaat uit de Bijbel en de drie formulieren van enigheid. *C.S.R.* in Delft en *S.S.R.-N.U.* in Utrecht zijn verenigingen met een eigen sociëteit, die studenten uit allerlei kerken trekken.

Ichthus is een evangelische studentenbeweging met groepen in elf steden.

T.S.G., de Theologische Studenten Gemeenschap is vertegenwoordigd in drie steden. De Reformatorische Studenten Kring (*RSK*) vind je in Enschede. Tenslotte is er de *WCS*, Werkgroep Contact Studerenden, die zich richt op de leden van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Centraal contactadres voor meer informatie over alle genoemde groepen is *IFES-Nederland*. Nieuwezijds Voorburgwal 96-I, 1012 SG Amsterdam. Dit adres is dinsdag en woensdag telefonisch te bereiken onder nummer 020-257141.

Hoe groot zijn uw werken, o HERE, zeer diep zijn uw gedachten.
(Ps. 92 : 6)

Dankbaar en blij ontvingen wij uit Gods hand ons tweede kind, een broertje voor Karel:

Jelle Johannes
(Jelle)

Willem en Annette
Smouter-Kurpershoek
Karel

27 mei 1985
Julianastraat 61, 2282 RM Rijswijk
Tel. 070-997649

★ VAKANTIEWONINGEN ★

Achterhoek

ONS HUIS TE HUUR
van 13 27 juli.

Echtpaar zonder kinderen of 2 dames.

Tel. 05450 3781.

GRIMENTZ (Wallis)

modern 5 pers. appartement te huur, prachtig gebied, nog vrije perioden juni t/m september. Vanaf f 410,- per week of f 635,- per 14 dagen.

Tel. 03494-56045.

Aan onze adverteerders

Indien U voor het plaatsen van een advertentie ons een zgn. „print“ toezendt, zijn wij genooddacht om extra kosten in rekening te brengen voor het maken van een MAT LEESBAAR NEGATIEF. Mocht U ons direct een MAT LEESBAAR NEGATIEF kunnen leveren dan is ons dat zeer welkom en worden er geen extra kosten in rekening gebracht.

De drukker

Opbouw-uitgaven

„DE PLAATS VAN DE VROUW
IN DE GEMEENTE” tweede druk

Vanwege de aanhoudende vraag naar deze brochure is nu een herdruk verschenen. De prijs is f 4.50 per exemplaar. eksklusief verzendkosten. Nieuwe bestellingen worden graag tegemoet gezien via onderstaande antwoordstrook.

De inhoud van bedoelde brochure is als volgt:

- Prof. Dr. D. Holwerda, Discussie-nota inzake vrouwelijke ambtsdragers;
- Ds. G. Janssen, De vrouw en het ambt in de kerk;
- Rev. Don. A. Codling, Vrouwen - ouderlingen?;
- Drs. H. de Jong, De plaats van de vrouw in de gemeente.

Verder zijn bij de administratie nog voorradig:

- Ds. M. R. van den Berg, Jeremia;
- Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie.

ANTWOORDKAART

Gaarne ontvang ik:

- ex. Prof. Dr. D. Holwerda e.a., De plaats van de vrouw in de gemeente. f 4,50.
- ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij bijbelstudie) à f 10,-.
- ex. Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie à f 3,50.

Alle prijzen zijn eksklusief portokosten.
De ingevulde bon in een open envelop te zenden naar: Administratie Opbouw, Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.